

En nostalgisk återblick på Folkvett

Folkvettsredaktionens senaste tillskott, **Maria Wold-Troell**, har förkovrat sig i nästan fyra decenniers utgivning av denna tidskrift och har några reflektioner att dela med sig av.

NÄR JAG BLEV MEDLEM i VoF för några år sedan och fick *Folkvett* i brevlådan blev jag förtjust i det lilla behändiga formatet A6. Precis lagom att stoppa i handväskan och med ett innehåll som behandlade alla möjliga ämnen vilket alltid var intressant.

Folkvetten, det enda övernaturliga väsen som intar en skeptisk hållning, brukade dyka upp i tidiga års Folkvett. Här i 1990:2. Tecknad av Gunnar Kaj.

Nu är jag ny i redaktionen och beslöt mig för att lära mig mer om vår förening. På webben VoF.se ligger ett 40-årigt arkiv där allt innehåll i Folkvett finns att läsa. De första årens tidningar visas som skannade sidor – numera är varje nummer uppdelat i kapitel. En rikedom av artiklar. I mitt övermod tänkte jag försöka utläsa trender. Snart drunknade jag i artiklar av alla möjliga slag: lärorika, upprörande, skrattretande.

Ett fenomen som tycks evigt är **homeopatiska mediciner**, men det visar sig i "Homeopatin – en pseudomedicin

fyller jämnt” i nummer 1991:2 av med dr Hans Isaksson att homeopatisk medicin uppfanns för 231 år sedan. På den tiden visste man ju inte så mycket om kroppens kemi, men man kan förundra sig över att homeopatiska mediciner fortfarande har en marknad. Lönsamt måste det vara för producenten.

Freud återkommer också genom åren. VoF:s skepsis mot hans teser verkar inte ha smittat av sig i någon högre grad till samhället. Fortfarande anses han vara banbrytande, en person som upptäckt det undermedvetna. Men psykodynamisk terapi har nästan konkurrerats ut av kognitiv beteendeterapi (KBT) som behandlingsform, tack och lov.

Personlighetstester är populärt och används dessvärre för att bedöma lämpligheten hos sökande till tjänster. Jag har själv utsatts många gånger under mitt yrkesliv och tyckte att de hade samma träffsäkerhet som horoskop. Båda fenomenen seglar i ständig medvind. Svenska HR-avdelningar rekryterar väl inte efter zodiaken, men tid och pengar slösas bort på meningslösa tester, och jag är säker på att det vore mycket bättre att bara titta på referenser, kompetens och erfarenhet.

Då och då publiceras temanummer, till exempel om Strindberg, Freud, antroposofi, astrologi, UFO:n och **slagrutor**. *Lavin*, nummer 1988:3, ägnas åt en sorts slagruta, ”sökevinkel”, som i Norge använts för att leta rätt på offer som begravts av laviner. Trots sin fullkomliga ineffektivitet användes den av både den norska fjällräddningen och militären och först efter en lång kamp togs den ur bruk. Man häpnar...

Antisemitism och raslära borde också vara uttraderade från vårt samhälle. I 1990:2 skriver ingen mindre än Stieg

*Teckning av Niels Hovmöller
från nummer 2001:4.*

Larsson en lång mycket faktsäckad artikel om antisemitismen i modern tid. Den är, tråkigt nog, ännu mer aktuell i dag. Läs den!

Dan Larhammar skriver i nummer 1996:1 artikeln "Darwins 'Om arternas uppkomst' – grunden för vår insikt om oss själva" en redogörelse för utvecklingslära och hur den togs emot och fortfarande inte accepteras i vida kretsar. Ett exempel är vår 2:a vice talman som inte hemlighåller att hon är kreationist.

Antroposoferna och Waldorfskolan skärskådas med all rätt. Denna sektliknande rörelse lyder fortfarande Steiners läror, som framstår som mycket bisarra för utomstående. Man kan grota ner sig i deras raslära i nummer 2004:3, där Sven Ove Hansson redovisar hur Steiner såg på människans utveckling. Dessa teorier är mycket avvikande från skolans läroplaner.

Vad är mest alarmerande i våra dagars kunskapssyn? Synen på vetenskap som en av många likvärdiga metoder. Nummer 2022:2 tillägnas kunskapsrelativism. Sven Ove Hansson visar hur samhällsvetenskaperna under de senare

decennierna börjat ifrågasätta vetenskapligt bevisade fakta om exempelvis vacciner, AIDS, klimatförändringar och kalla dem för sociala konstruktioner. Föreningen Vetenskap och Folkbildning måste oförtrutet fortsätta sitt arbete med folkupplysning! Och du som inte gjort det förut: läs i vårt Folkvettsarkiv och låt dig allmänbildas! ✍